

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 629. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm33994.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Optrinet paa Mars-Marken, for hvis Beskrivelse vi maae takke *Appian*, er os imidlertid langt vigtigere end Togene baade til *Afrika* og til *Spanien*, thi hvor haardnakkede end Slagene kan have været, og hvormegen Umage det end skal have kostet *Cæsar* at sætte Mod i sine Legioner, saa gik det dog rask, uden at *Cæsar* mødte en eneste Mand, der kunde nævnes som hans Med-Beiler til Over-Herredømmet. *Cato* den Yngre, hvem vi, til Forskiel fra Politi-Mesteren 630 fra hvem han nedstammede, kan kalde "Addisons *Cato*," var alligevel en mærkelig Mand, hvem *Nero* vel kan gjøre Til-Navnet "den sidste Romer" stridigt, men som virkelig var den sidste *Kæmpe-Natur*, der viiste sig begeistret for den store Idee, at hele Verden skulde lade sig beherske af Rom og Rom igien af Raadet og han var En af de faa Raads-Herrer, som vilde der skulde herskes med *Retfærdighed*. Derfor holdt han endnu, da *Cæsar* kom til *Afrika*, Raad i *Utika* med *Trehundrede*, som han kaldte "Senatet," medens en *Scipio*, Pompeis sidste *Sviger-Fader*, var Feldt-Herre, men saasart *Scipio* var slaaget, turde naturligviis det Raad der flygtede fra Rom endnu mindre holde Stand i *Utika*, saa Alt hvad *Cato*, efterat have besørget dem om Bord kunde gjøre, var at redde sig selv paa en Maade, han fandt sit Liv og sin Stilling værdig. Utikenserne tilbød sig nu vel at gaae i Forbøn for ham hos *Cæsar*, thi han var virkelig en høist agtværdig Mand, men dertil svarede han kun med et Smil: nei, jeg er selv kiendt med *Cæsar*, læste derpaa *Platos* Skrift om Udødeligheden og giennemborede sig derpaa selv med sit Sværd, men da han med alt sit Mod altid havde været bange for at see *Borger-Blod*, og havde altsaa ingen Øvelse kunnet faae i at bruge Sværdet, gjorde han det saa keitet, at han fik en seen og smertelig Død. Sligt var det imidlertid Synd at lægge ham til Last, og naar Man har smidt denne ædle Mand mellem "feige, ugudelige Selv-Mordere," hvis blinde Hedenskab knap kunde undskyldte dem, da har Man kun derved viist, Man hverken havde et christeligt eller hedensk Begreb om den himmelvide Forskiel mellem en Misdæders Selv-Mord, hvorved han vil undflye sin forskyldte Straf og Skiændsel, og Ædlingens fortvivlede Udvei, der ei kan overleve det Eneste, han med Æren levede for, og ei synes, han kan komme til at døe værdig, uden for sin egen Haand. Jeg misunder dig din Død, sagde *Cæsar*, da du der⁶³¹ ved har berøvet mig den Ære at skiænke dig Livet, og det er ikke engang let for os at sige, hvad *en Cato* skulde gjort med sit Liv, naar *Cæsar* havde skiænket ham det.*
Plutarks *Cato* den Yngre og *Cæsar*. *Appians* *Borger-Krig* II. 95-99.. Vel er det klart nok, at *Cato* sværmede for et Luft-Castel, thi aldrig havde Raadet, efter hans eget Skiøn, været længere fra at øve et *retfærdigt* Herredømme, og hvor bagvendt han selv, der vilde reformere Staten, tog paa Roret, havde hans aabenbare *Lov-Brud* under de *Catilariske* Uroligheder tilstrækkelig viist, men da han først havde havt det Uheld at leve for et luftigt Ideal, vilde han dog været alt for ulykkelig, hvis han ei havde havt Mod til at døe for det.